

Investigating the Relationship between Parenting Styles and Addiction Potentiality in Adolescents

Dawood Eslami ¹, Seyedeh Zahra Safavi ^{*2}

1 Assistant Professor, Department of Law, Zanzan University, Zanzan, Iran.

2 PhD in Educational Psychology, Zanzan Branch, Islamic Azad University, Zanzan, Iran.

* **Corresponding author:** sz.safavii@gmail.com

Received: 2024-08-13

Accepted: 2024-08-31

Abstract

The purpose of this study was to investigate the relationship between parenting styles and addiction Potentiality in adolescents. This research was descriptive and correlational. The statistical population of this research was all the male students of public high schools in Zanzan city in the academic year 2023, from which 200 people were selected by convenience sampling. The research tools included addiction readiness scale (Weed et al., 1992) and parenting styles questionnaire (Bamrind, 1991). In order to analyze the data, Pearson's correlation test and multiple regression were used. The results showed that authoritative parenting style had a significant negative relationship with addiction Potentiality and authoritarian and permissive parenting styles had a significant positive relationship with addiction Potentiality ($P < 0.01$). Also, parenting styles were able to predict addiction Potentiality in adolescents ($p < 0.05$). Considering the role of parenting styles in predicting addiction Potentiality, it seems necessary to implement educational workshops based on parenting styles.

Keywords: Parenting styles, Addiction Potentiality, Adolescents

© 2019 Journal of New Approach to Children's Education (JNACE)

This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2022 The Authors.

How to Cite This Article: Safavi, Z & Eslami, D. (2025). Investigating the Relationship Between Parenting Styles and Addiction Potentiality in Adolescents. *JNACE*, 6(4): 140-147.

بررسی رابطه سبک‌های والدگری با گرایش به اعتیاد در نوجوانان

داود اسلامی^۱، سیده زهرا صفوی^{۲*}

^۱ استادیار گروه حقوق، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران.

^۲ دکتری روانشناسی تربیتی، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.

* نویسنده مسئول: sz.safavii@gmail.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۶/۱۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۵/۲۳

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه سبک‌های والدگری با گرایش به اعتیاد در نوجوانان بود. این پژوهش به لحاظ روش توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانش‌آموزان پسر دبیرستان‌های دولتی شهر زنجان در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بود که از بین آنها تعداد ۲۰۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه استعداد اعتیاد وید و همکاران (۱۹۹۲) و پرسشنامه سبک‌های والدگری بامریند (۱۹۹۱) بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه استفاده شد. نتایج نشان داد سبک والدگری مقتدر با گرایش به اعتیاد رابطه منفی معنادار و سبک‌های والدگری مستبد و سهل‌گیر با گرایش به اعتیاد رابطه مثبت معنادار داشتند ($P < 0/01$). همچنین سبک‌های والدگری قادر به پیش‌بینی گرایش به اعتیاد در نوجوانان بودند ($P < 0/05$). با توجه به نقش سبک‌های والدگری در پیش‌بینی گرایش به اعتیاد، اجرای کارگاه‌های آموزشی بر مبنای سبک‌های والدگری ضروری به نظر می‌رسد.

واژگان کلیدی: سبک‌های والدگری، گرایش به اعتیاد، نوجوانان

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان محفوظ است.

شیوه استناد به این مقاله: اسلامی، داود؛ صفوی، سیده زهرا. (۱۴۰۳) بررسی رابطه سبک‌های والدگری با گرایش به اعتیاد در نوجوانان. فصلنامه رویکردی نو بر آموزش کودکان، ۶(۴): ۱۴۷-۱۴۰.

مقدمه

شود؛ واقعیت این است که از آنجایی که نوجوانان مانند بزرگسالان آمادگی پذیرش یا برخورد با مشکلات زندگی را ندارند و برخی مشکلات معمولی برای آن‌ها شدید و جدی جلوه می‌کند، در برابر مشکلات و خطرات احتمالی آسیب‌پذیرتر هستند (Mies et al, 2017). در همین راستا مطالعات نشان می‌دهد که بیش از ۸۰ درصد از نوجوانان قبل از بزرگسالی مواد مخدر یا الکل را امتحان می‌کنند (Escamilla et al, 2024). همچنین اکثر مطالعات انجام‌شده در کشورهای غربی حاکی از آن است که تا سن نوزده سالگی، ۹۰ درصد نوجوانان الکل، ۶۰ درصد سیگار، ۵۰ درصد حبشیش و ۲۰ درصد سایر مواد مخدر

نوجوانی مرحله‌ای از زندگی است که در آن تغییرات متعددی در سطوح شناختی، عاطفی، جسمی و اجتماعی رخ می‌دهد؛ در این دوره، بسیاری از نوجوانان رفتارهای پرخطری مانند مصرف مواد مخدر را تجربه می‌کنند که می‌تواند آسیب‌های جبران‌ناپذیری را به همراه داشته باشد (Marzban et al, 2024). نقش نوجوانی در مصرف مواد مخدر بسیار مهم است؛ چراکه شروع سوءمصرف مواد معمولاً در سنین ۱۴ تا ۱۸ سالگی رخ می‌دهد، زمانی که یک کودک وابسته به خانواده، به یک فرد مستقل تبدیل می-

با سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه، افرادی هستند که به فرزندان خود محبت زیادی می‌کنند، اما از رویارویی با فرزندان خود اجتناب می‌کنند و نمی‌توانند در برابر خواسته‌های آنها مقاومت کنند (Smetana, 2017). در سبک فرزندپروری مستبدانه که به عنوان نقطه تلاقی صمیمیت کم والدین و کنترل بالای والدین تعریف می‌شود، از فرزندان انتظار می‌رود قوانین سختگیرانه تعیین شده توسط والدین را رعایت کنند و از این قوانین تجاوز نکنند (Kuppens & Ceulemans, 2019).

مطالعات نشان داده‌اند نوجوانان زمانی که احساس می‌کنند مورد بی‌توجهی والدین قرار می‌گیرند، بیشتر از مواد مخدر استفاده می‌کنند (Benchaya et al, 2019). در عین حال، نوجوانان زمانی که احساس می‌کنند والدین‌شان سبک‌های مقتدرانه‌ای دارند، به احتمال زیاد از مواد مخدر استفاده نمی‌کنند (Berge et al, 2016). بنابراین، پیشنهاد شده است که سبک والدین مقتدرانه می‌تواند برای رشد طبیعی نوجوانان محافظت‌کننده‌تر و مفیدتر در نظر گرفته شود که منجر به روابط خوب، موفقیت تحصیلی و سازگاری روانی اجتماعی مثبت می‌شود و بنابراین احتمالاً از مصرف مواد مخدر جلوگیری می‌کند (Calafat et al, 2014). همچنین Martinez & Garcia (2008) نشان دادند که سبک والدگری مستبدانه با سطوح پایین عزت‌نفس و سطوح بالای مصرف مواد مرتبط است. امیرنیا و همکاران (۱۴۰۳) هم نشان دادند که سبک والدگری سهل‌گیرانه بر گرایش به مصرف مواد تاثیر می‌گذارد. در مطالعه‌ای دیگر قدرتی و همکاران (۱۴۰۰) دریافتند که سبک والدگری مستبدانه و سهل‌گیرانه به‌طور مستقیم قادر به پیش‌بینی تغییرات آمادگی به مصرف مواد هستند.

بنابراین با توجه به اهمیت دوره نوجوانی و اینکه دانش‌آموزان آینده‌سازان کشور هستند شناسایی عوامل مرتبط با گرایش به اعتیاد در آنها بسیار ضروری است. اگر چه تحقیقات مختلفی به بررسی نقش سبک‌های والدگری در آمادگی به اعتیاد پرداخته‌اند اما یافته‌های متناقض در این حیطه، خلا پژوهشی را آشکار می‌سازد. به طور کلی می‌توان گفت که منابع ارزشمند برای هر کشوری افراد ساکن در آن کشور و به ویژه قشر نوجوان و جوان آن جامعه هستند که به عنوان نیروی تولید فردهای آن کشور قلمداد می‌شوند و اگر به هر دلیلی این قشر کارایی خود را از دست دهند، هزینه‌های سنگینی بر کشور تحمیل می‌شود. گرایش به سمت رفتارهای مخرب مانند اعتیاد از جمله عواملی است که می‌تواند باعث عدم کارایی این قشر شود و پیامدها و مشکلات روانی و اجتماعی بسیاری، هم برای فرد و هم برای جامعه داشته باشد. بر این اساس و با توجه به پیشینه پژوهشی و با عنایت به رابطه مثبت سبک‌های والدگری با گرایش به مواد

مانند مواد استنشاقی، محرک‌ها، مواد توهم‌زا یا مواد افیونی را مصرف کرده‌اند (Latif et al, 2024). نوجوانان مبتدی معمولاً از موادی مانند تنباکو و الکل و به دنبال آن ماری‌جوانا و در نهایت مواد مخدر استفاده می‌کنند (Delaney-Black et al, 2011).

Cahyani (2015) اظهار داشت که مصرف مواد مخدر در نوجوانان اغلب تحت‌تأثیر حالت‌ها و انگیزه‌های متعددی از جمله فرار از مسائل شخصی، فشار اجتماعی، فشار تحصیلی و تعارضات بین فردی که نوجوانان تجربه می‌کنند، است. همچنین Fathurokhman (2013) عنوان کرد که اعتیاد به مواد مخدر منجر به رفتار مجرمانه در نوجوانان، تحت‌تأثیر کنجکاووی و فشار همسالان است؛ همه این حالت‌ها و انگیزه‌ها به هم مرتبط هستند و شبکه پیچیده‌ای را ایجاد می‌کنند که از رفتار اعتیاد به مواد مخدر در میان نوجوانان حمایت می‌کند (Pardo & Reuter, 2018).

درواقع گرایش به اعتیاد حالت یا ویژگی روانی است که با مسائل روانی یا واکنش‌های عاطفی مانند افسردگی، اضطراب و استرس همراه است (Jalilian et al, 2014). گرایش به اعتیاد، یکی از معضلات بزرگ در جوامع امروزی است؛ در حال حاضر کمتر کشوری است که با مسئله اعتیاد دست و پنجه نرم نکند، با مطالعه روند سوء مصرف مواد در کشور ما مشاهده می‌شود که میزان مبتلایان به سوء مصرف مواد تقریباً هر ۱۲ سال، دو برابر شده و سالانه ۸ درصد بر جمعیت آنان افزوده می‌گردد (بوسعیدی و همکاران، ۱۴۰۰). عوامل فردی، خانوادگی و اجتماعی مختلفی هستند که می‌توانند بروز گرایش به اعتیاد را سبب شوند؛ یکی از عوامل اصلی خانوادگی سوق نوجوانان و جوانان به سمت مواد مخدر، والدین و سبک‌های والدگری^۱ آنان است (Benedetti et al, 2022). نگرش‌ها، اعتقادات و رفتارهای والدین که در قالب الگوی خانوادگی یا سبک‌های والدگری نمود پیدا می‌کند، عامل بسیار مهمی در تکوین شخصیت و هویت فرزندان و همچنین گرایش آن‌ها به سمت رفتارهای پرخطر و سوءمصرف مواد محسوب می‌گردد (Zrouf et al, 2022). پژوهش‌های انجام شده نشان‌دهنده سه نوع سبک والدگری مستبدانه^۲، مقتدرانه^۳ و سهل‌گیرانه^۴ است که هر کدام از این سبک‌ها می‌تواند پیامدهای مثبت و منفی را در نزد فرزندان به همراه داشته باشد (Liu et al, 2022). والدینی که سبک والدگری مقتدرانه دارند افرادی هستند که به صحبت‌های فرزندان خود گوش می‌دهند، با آن‌ها در یک رابطه راه‌حل‌محور ارتباط برقرار می‌کنند، ایده‌های خود را متقابلاً به اشتراک می‌گذارند و از توانایی‌ها و علایق ویژه فرزند خود بهره می‌برند و از آن‌ها حمایت می‌کنند (Fatemisough et al, 2024). والدین

اعتیادآور در نوجوانان، پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سبک‌های والدگری با گرایش به اعتیاد در نوجوانان انجام گرفت.

روش پژوهش

روش پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانش‌آموزان پسر دبیرستان‌های دولتی شهر زنجان در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بود که از بین آنها با مراجعه به جدول کرجسی و مورگان ۲۰۰ نفر به شیوه نمونه-گیری در دسترس انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بودند از: عدم ابتلا به اختلالات روانپریشی، سن ۲۰ تا ۴۰ سال و علاقه و رضایت برای شرکت در پژوهش. ملاک خروج از پژوهش نیز عدم تمایل به ادامه همکاری در روند پژوهش بود. ابزار جمع‌آوری اطلاعات شامل پرسشنامه استعداد اعتیاد و پرسشنامه سبک‌والدگری بود.

ابزار پژوهش

پرسشنامه استعداد اعتیاد: این پرسشنامه توسط Weed et al (1992) ساخته شده است. پرسشنامه شامل ۳۸ گویه است که به صورت درست (۱) یا غلط (۰) نمره‌گذاری می‌شود. برخی سوالات به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند و نمره نهایی مقیاس، جمع نمره همه گویه‌ها است. رستمی و همکاران (۱۳۸۶) روایی پرسشنامه را نسبتاً مطلوب و اعتبار آن را از طریق محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۸ گزارش کرده‌اند. در پژوهش حاضر نیز میزان پایایی مقیاس به روش ضریب کودریچاردسون ۰/۷۶ بدست آمد.

پرسشنامه سبک‌های والدگری بامریند: این پرسشنامه که توسط Diana Baumrind (1991) طراحی شد شامل ۳۰ ماده است که ۱۰ ماده به شیوه سهل‌گیرانه، ۱۰ ماده به شیوه مستبدانه و ۱۰ جمله دیگر اقتدار منطقی در امر پرورش فرزند مربوط می‌شود که بر اساس لیکرت ۵ درجه‌ای از صفر تا ۴ (کاملاً مخالفم=۰ تا کاملاً موافقم=۴)، نمره گذاری می‌شود. (1991) Buri پایایی پرسشنامه را با استفاده از روش بازآزمایی در بین گروه مادران برای سبک‌های سهل‌گیر، استبداری و قاطع به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۸۶ و ۰/۷۸ و در بین پدران برای سبک‌های سهل‌گیر، استبداری و قاطع به ترتیب ۰/۷۷، ۰/۸۵ و ۰/۸۸ گزارش نمود. در نمونه ایرانی مینایی و نیک زاد (۱۳۹۶) روایی پرسشنامه را نسبتاً مطلوب و اعتبار آن را از طریق محاسبه ضریب گاتمن برای سبک‌های سهل‌گیر، استبداری و قاطع به ترتیب ۰/۶۲، ۰/۷۴ و ۰/۷۵ گزارش کرده‌اند. در پژوهش حاضر نیز میزان آلفای کرونباخ کل پرسشنامه ۰/۸۱ بدست آمد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۶ و آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به صورت همزمان انجام گردید. سطح معنی‌داری برای تحلیل داده‌ها کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

میانگین سنی مادران ۳۲/۷۱ با انحراف معیار ۳/۰۷ بود که ۳۷ نفر (۳۴ درصد) دارای مدرک دیپلم و ۶۳ نفر (۶۶ درصد) دارای مدرک لیسانس و بیشتر بودند. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار	کلموگروف اسمیرنوف	
					آماره KS	معناداری
والدگری مقتدر	۱۳	۳۷	۲۹/۴۴	۴/۸۸	۰/۲۳۵	۰/۰۸۶
والدگری مستبد	۱۰	۲۱	۲۵/۳۲	۴/۹۲	۰/۲۹۰	۰/۱۱۳
والدگری سهل‌گیر	۱۴	۳۳	۳۱/۷۸	۴/۰۶	۰/۳۵۲	۰/۱۲۵
گرایش به اعتیاد	۱۰	۲۶	۲۲/۵۴	۵/۳۷	۰/۳۴۱	۰/۱۳۱

در جدول ۲، الگوی روابط متغیرها با ماتریس همبستگی برای بررسی رابطه بین سبک‌های والدگری و گرایش به اعتیاد ارائه شده است.

نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف نشان می‌دهد که توزیع نمرات متغیرهای پژوهش نرمال می‌باشند. از آنجایی سطوح معناداری آماره‌های نرمال بودن بزرگ‌تر از ۰/۰۵ هستند ($P < 0.05$)، لذا توزیع نمرات دارای توزیع نرمال می‌باشند.

جدول ۲: ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴
والدگری مقتدر	۱			
والدگری مستبد	-۰/۶۰۸**	۱		
والدگری سهل‌گیر	-۰/۶۴۶**	۰/۵۸۶**	۱	
گرایش به اعتیاد	-۰/۸۴۲**	۰/۶۶۵**	۰/۷۱۴**	۱

توزیع نرمال داده‌ها برای تمامی متغیرها بزرگتر از ۰/۰۵ بود، بنابراین توزیع داده‌های مربوط به این متغیرها نرمال است؛ همچنین نتایج آزمون دوربین واتسون (۱/۳۸) برای بررسی استقلال خطاها و آزمون شاخص تحمل در دامنه ۰/۵۰ تا ۰/۵۷ و عامل تورم واریانس در دامنه ۱/۷۶ تا ۱/۹۹ برای بررسی هم خطی بیانگر رعایت این مفروضه‌ها است. بنابراین استفاده از آزمون رگرسیون چندگانه بلا مانع است. نتایج حاصل از رگرسیون همزمان در جدول ۳ ارائه شده است

بر اساس نتایج به دست آمده جدول ۲ بین گرایش به اعتیاد با والدگری مقتدر (-۰/۸۴۲) رابطه منفی معنادار وجود دارد (P<۰/۰۱) و بین پ گرایش به اعتیاد با والدگری مستبد (۰/۶۶۵) و والدگری سهل‌گیر (۰/۷۱۴) رابطه مثبت معنادار وجود دارد (P<۰/۰۱).

برای بررسی پیش‌بینی گرایش به اعتیاد از روی سبک‌های والدگری از روش رگرسیون چندگانه به صورت همزمان استفاده شد. قبل از انجام آزمون پیش‌فرض‌های این آزمون مورد بررسی قرار گرفت. نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنف جهت بررسی

جدول ۳: نتایج تحلیل رگرسیون همزمان برای پیش‌بینی گرایش به اعتیاد از روی سبک‌های والدگری

متغیر پیش‌بین	B	SE	β	t	P	R	R2	F	P
ثابت	۲۱/۲۸۱	۱/۴۷۹		۱۴/۳۸	۰/۰۰۱				
والدگری مقتدر	-۰/۳۵۵	۰/۰۲۹	-۰/۵۸۶	-۱۲/۲۵	۰/۰۰۱	۰/۸۸۰	۰/۷۷۵	۲۲۴/۵۳	۰/۰۰۱
والدگری مستبد	۰/۱۸۷	۰/۰۴۹	۰/۱۷۱	۳/۸۰	۰/۰۰۱				
والدگری سهل‌گیر	۰/۰۵۲	۰/۰۱۰	۰/۲۳۴	۴/۹۹	۰/۰۰۱				

نتایج جدول ۳، نشان می‌دهد، ۷۷٪ تغییرات گرایش به اعتیاد به وسیله ۳ متغیر پیش‌بین سبک‌های والدگری قابل تبیین است. نتیجه آزمون تحلیل واریانس و معنی‌داری آن نشان می‌دهد، مدل ارائه شده معنی‌دار است و سبک‌های والدگری گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کنند. والدگری مقتدر به صورت منفی گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کند، یعنی هر چه قدر فرد سبک والدگری مقتدر داشته باشد، گرایش به اعتیاد کمتری دارد. همچنین، والدگری مستبد و والدگری سهل‌گیر به صورت مثبت گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کند، یعنی هر چه قدر فرد سبک والدگری مستبد و سهل‌گیر داشته باشد، گرایش به اعتیاد بیشتری دارد.

نتیجه آزمون تحلیل واریانس و معنی‌داری آن نشان می‌دهد، مدل ارائه شده معنی‌دار است و سبک‌های والدگری گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کنند. والدگری مقتدر به صورت منفی گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کند، یعنی هر چه قدر فرد سبک والدگری مقتدر داشته باشد، گرایش به اعتیاد کمتری دارد. همچنین، والدگری مستبد و والدگری سهل‌گیر به صورت مثبت گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کند، یعنی هر چه قدر فرد سبک والدگری مستبد و سهل‌گیر داشته باشد، گرایش به اعتیاد بیشتری دارد.

نتایج جدول ۳، نشان می‌دهد، ۷۷٪ تغییرات گرایش به اعتیاد به وسیله ۳ متغیر پیش‌بین سبک‌های والدگری قابل تبیین است. نتیجه آزمون تحلیل واریانس و معنی‌داری آن نشان می‌دهد، مدل ارائه شده معنی‌دار است و سبک‌های والدگری گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کنند. والدگری مقتدر به صورت منفی گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کند، یعنی هر چه قدر فرد سبک والدگری مقتدر داشته باشد، گرایش به اعتیاد کمتری دارد. همچنین، والدگری مستبد و والدگری سهل‌گیر به صورت مثبت گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کند، یعنی هر چه قدر فرد سبک والدگری مستبد و سهل‌گیر داشته باشد، گرایش به اعتیاد بیشتری دارد.

نتایج جدول ۳، نشان می‌دهد، ۷۷٪ تغییرات گرایش به اعتیاد به وسیله ۳ متغیر پیش‌بین سبک‌های والدگری قابل تبیین است. نتیجه آزمون تحلیل واریانس و معنی‌داری آن نشان می‌دهد، مدل ارائه شده معنی‌دار است و سبک‌های والدگری گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کنند. والدگری مقتدر به صورت منفی گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کند، یعنی هر چه قدر فرد سبک والدگری مقتدر داشته باشد، گرایش به اعتیاد کمتری دارد. همچنین، والدگری مستبد و والدگری سهل‌گیر به صورت مثبت گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کند، یعنی هر چه قدر فرد سبک والدگری مستبد و سهل‌گیر داشته باشد، گرایش به اعتیاد بیشتری دارد.

نتایج جدول ۳، نشان می‌دهد، ۷۷٪ تغییرات گرایش به اعتیاد به وسیله ۳ متغیر پیش‌بین سبک‌های والدگری قابل تبیین است. نتیجه آزمون تحلیل واریانس و معنی‌داری آن نشان می‌دهد، مدل ارائه شده معنی‌دار است و سبک‌های والدگری گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کنند. والدگری مقتدر به صورت منفی گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کند، یعنی هر چه قدر فرد سبک والدگری مقتدر داشته باشد، گرایش به اعتیاد کمتری دارد. همچنین، والدگری مستبد و والدگری سهل‌گیر به صورت مثبت گرایش به اعتیاد را پیش‌بینی می‌کند، یعنی هر چه قدر فرد سبک والدگری مستبد و سهل‌گیر داشته باشد، گرایش به اعتیاد بیشتری دارد.

بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سبک‌های والدگری با گرایش به اعتیاد در نوجوانان انجام گرفت. نتایج نشان داد که والدگری مقتدر قوی‌ترین پیش‌بینی کننده‌ی گرایش به اعتیاد به شکل منفی بود. همچنین سبک‌های سهل‌گیر و مستبد به شکل

کودک‌دانی که تحت نظم و انضباط مستبد بزرگ شده‌اند، در مقایسه با فرزندان خانواده‌های غیراستبدادی، پیوسته رفتارهای نالایم و پرخطر از خود نشان می‌دهند، این ویژگی‌ها احتمال اعتیاد را افزایش می‌دهد (Mak & Iacovou, 2019). والدین دارای سبک تربیتی استبدادی وسخت‌گیرانه، امکان کمتری به فرزندان خود برای ابراز عقاید، نظرات و احساسات می‌دهند و آن‌ها نمی‌توانند استرس‌ها و نگرانی‌ها را با والدین در میان بگذارند؛ این افراد روان‌رنجور و ناسالم، هویت آماده‌ای را با قوانین سخت دریافت می‌کنند و در سنین پایین به تجربه رفتارهای ناسازگارانه از جمله اعتیاد و بزهکاری روی می‌آورند (داودی و همکاران، ۱۳۹۶).

پژوهش حاضر علی‌رغم داشتن یافته‌های ارزشمند، مانند بسیاری از پژوهش‌ها با محدودیت‌هایی همراه بود. از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر محدود بودن نمونه پژوهش به سن، استفاده از ابزار خودگزارشی و همچنین محدوده‌ی جغرافیایی خاص بود که در تعمیم نتایج باید جانب احتیاط رعایت شود. پیشنهاد می‌شود سبک‌های والدگری به عنوان یک عامل زمینه‌ساز در برنامه‌های پیشگیرانه هدف قرار گیرد. همچنین پیشنهاد می‌شود کارگاه‌های گوناگونی در ارتباط با شیوه‌های فرزندپروری برای والدین برگزار گردد تا این افراد با آگاهی بیشتری نسبت به تربیت و رفتار مناسب با فرزندان خود اقدام کنند.

موازین اخلاقی

در این مطالعه اصول اخلاق در پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه از شرکت کنندگان و حفظ اطلاعات محرمانه آنها رعایت گردیده است.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از کلیه شرکت‌کنندگان این پژوهش که با استقبال و بردباری، در روند استخراج نتایج همکاری نمودند، اعلام می‌دارند.

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ گونه تعارض منافی در انجام و نگارش آن ندارند.

واژه نامه

۱. سبک‌های والدگری	1. Parenting styles
۲. سبک والدگری مستبدانه	2. authoritative
۳. مقتدرانه	3. authoritarian
۴. سهل‌گیرانه	4. permissive
۵. پرسشنامه استعداد اعتیاد	5. Scale Potential Addiction

عاطفی مرتبط با الگوی فرزندپروری مقتدر، فرزندان را نسبت به خواسته‌های والدین خود پذیراتر می‌سازد؛ والدینی که سبک فرزندپروری مقتدرانه را در پیش می‌گیرند، محدودیت‌هایی را که برای فرزندان خود تعیین می‌کنند، زیر نظر دارند، اما دلیل هرگونه قاعده یا محدودیت را برای فرزندان‌شان توصیف می‌کنند؛ آن‌ها همچنین از فرزندان خود انتظار دارند که به طور مستقل و متناسب با رتبه سنی خود رفتار کنند. بنابراین، رابطه منفی نسبتاً معناداری بین سبک فرزندپروری مقتدرانه و گرایش آن به اعتیاد قابل انتظار است (Fatemisough et al, 2024).

از سویی ویژگی بارز فرزندپروری سهل‌گیرانه، محبت بیش‌ازحد و کنترل ناکافی است؛ با این نوع تربیت، والدین خواسته‌های بسیار کمی از فرزندان خود دارند و به ندرت قوانین رفتاری را برای رفتار فرزندان خود وضع می‌کنند، اما این قوانین بسیار اندک را در عمل اجباری نمی‌دانند و اجرای آن را از فرزندان خود مطالبه نمی‌کنند، با توجه به محبت بیش‌ازحد نسبت به فرزندان، دوست ندارند سختی اجرای قوانین و یا عواقب عدم اجرای قوانین را به کودک تحمیل کنند، بنابراین هیچ ضمانت اجرایی برای اجرای خواسته‌های آن‌ها توسط فرزندان وجود ندارد، بنابراین فرزندان والدین سهل‌انگار هرگز یاد نمی‌گیرند که رفتار خود را کنترل کنند و همیشه انتظار دارند بدون حوصله و تلاش به اهداف برسند، در نتیجه، چنین کودک‌دانی ممکن است تمایل بیشتری به رفتارهای پرخطر مانند مصرف مواد داشته باشند (Becoña et al, 2012). روش این دسته از والدین مسئولیت‌گریزی و اجازه برای انجام هر کاری به فرزندان‌شان است؛ لذا این کودکان در آینده‌ی نزدیک به فردی بی‌هدف و بی‌مسئولیت تبدیل شده و در مواجهه با سختی‌های پیشرو فاقد مهارت‌های لازم برای مقابله با آن هستند، بنابراین برای فرار از مسئولیت‌ها و عدم کنترل آن به سمت مواد مخدر کشیده می‌شوند (قدرتی و همکاران، ۱۴۰۰).

علاوه‌براین سبک والدگری مستبدانه شامل کنترل بسیار بالا و گرما و پاسخگویی کم است (Kuppens & Ceulemans, 2019). فرزندان والدینی با الگوی مستبدانه احساس تنهایی، ناتوانی و بی‌ارزشی می‌کنند و در نتیجه به دنبال تایید، محبت و حمایت افراد دیگری غیر از خانواده هستند و این عامل احتمال دارد فرد را به سمت انحرافات اجتماعی از جمله گرایش به مواد مخدر سوق دهد (Pellerin, 2005). فرزندان والدین مستبد معمولاً احساس ارزشمندی و عزت‌نفس پایینی دارند و به دنبال محبت پنهان‌شده در دیگران هستند؛ آن‌ها به دلیل کمبود محبتی که احساس می‌کنند حریص عشق و محبت هستند و نسبت به همسالان خود در برابر هر چیزی که با محبت ظاهری همراه است آسیب‌پذیرتر و مطیع هستند. بنابراین، چنین

journal of environmental research and public health, 16(18), 3432.

Benedetti, E., Colasante, E., Cerrai, S., Gerra, G., Tadonio, L., Pellegrini, P., & Molinaro, S. (2022). Violent behaviours among adolescents and young adults: association with psychoactive substance use and parenting styles. *International journal of environmental research and public health*, 19(7), 3756.

Berge, J., Sundell, K., Öjehagen, A., & Håkansson, A. (2016). Role of parenting styles in adolescent substance use: results from a Swedish longitudinal cohort study. *BMJ open*, 6(1), e008979.

Buri, J.R. (1991). Parental authority questionnaire. *Journal of personality assessment*, 57(1), 110-119.

Busaiedi, K., Rajaei, A., Bayazi, M.H. (2021). The effect of hypnotherapy on impulsivity and coping styles and addiction symptoms of addicts. *Razi Medical Sciences*, 28(3): 209-195. [Persian]

Cahyani, M. (2015). Faktor-Faktor Yang Berhubungan Dengan Penyalahgunaan Narkoba Pada Remaja. *Photon: Jurnal Sain Dan Kesehatan*, 5(2), 97-103.

Calafat, A., García, F., Juan, M., Becoña, E., & Fernández-Hermida, J. R. (2014). Which parenting style is more protective against adolescent substance use? Evidence within the European context. *Drug and alcohol dependence*, 138, 185-192.

Davodi, F., Mehrabizadeh Honarmand, M., Hashemi, SA. (2016). Causal relationship between parenting styles and insecure attachment style with readiness for addiction, through the mediation of personality traits and identity styles in college students. *Scientific Quarterly Journal of Addiction Research*. 11 (42): 125-140. [Persian]

Delaney-Black, V., Chiodo, L. M., Hannigan, J. H., Greenwald, M. K., Janisse, J., Patterson, G., ... & Sokol, R. J. (2011). Prenatal and postnatal cocaine exposure predict teen cocaine use. *Neurotoxicology and teratology*, 33(1), 110-119.

Escamilla, I., Juan, N., Benito, A., Castellano-García, F., Rodríguez-Ruiz, F., & Haro, G. (2024). Substance Addiction in Adolescents: Influence of Parenting and Personality Traits. *Brain Sciences*, 14(5), 449.

(APS)
6. Baumrind's Parenting Styles Questionnaire (PSQ) - پرسشنامه سبک‌های والدگری بامریند

منابع فارسی

امیرنیا، الهه؛ محمدی‌پور، محمد؛ علیزاده موسوی، سیدابراهیم. (۱۴۰۳). ارائه مدل گرایش به اعتیاد دانشجویان بر اساس سبک‌های فرزندپروری با نقش میانجی‌گری خودتنظیمی هیجانی. *پژوهش‌های نوین روانشناختی*. ۱۹(۷۳): ۱۹۲-۱۸۲

بوسعیدی، کوروش؛ رجائی، علیرضا؛ بیاضی، محمدحسین. (۱۴۰۰). تاثیر هیپنوتراپی بر تکانشگری و سبک‌های مقابله‌ای و علائم اعتیاد معتادان. *علوم پزشکی رازی*، ۲۸(۳): ۲۰۹-۱۹۵

داودی، فریبا؛ مهرابی‌زاده هنرمند، مهناز؛ هاشمی، سید اسماعیل. (۱۳۹۶). رابطه علی سبک‌های والدگری و سبک دلبستگی ناایمن با آمادگی به اعتیاد، از طریق میانجی‌گری ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های هویت در دانشجویان. *فصلنامه علمی اعتیادپژوهی*. ۱۱ (۴۲): ۱۲۵-۱۴۰

رستمی، رضا؛ نصرت‌آبادی، مسعود و محمدی، فاطمه (۱۳۸۶). بررسی مقدماتی دقت تشخیصی مقیاس‌های MAC-R AAS و APS. *پژوهش‌های روان‌شناختی*، ۱۰(۲-۱) (پیاپی ۱۹)، ۱۱-۲۸

قدرتی، علی؛ محمدی‌پور، محمد؛ مفاخری، عبدالله. (۱۴۰۰). رابطه سبک‌های فرزندپروری و گرایش به مصرف مواد مخدر: نقش میانجی تکانشگری. *فصلنامه علمی اعتیادپژوهی*، ۱۵(۶۰): ۳۲-۱۱

مینائی، اصغر؛ و نیک‌زاد، سپیده (۱۳۹۶). ساختار عاملی و اعتبار نسخه فارسی پرسش‌نامه شیوه‌های فرزندپروری بامریند. *خانواده پژوهی*، ۱۳(۱): ۹۱-۱۰۸

فهرست منابع

Amirnia, A., Mohammadipour, M., Alizadeh Mousavi, SA. (2024). Presenting the model of students' addiction tendency based on parenting styles with the mediating role of emotional self-regulation. *New psychological researches*. 19(73): 192-182. [Persian]

Becoña, E., Martínez, Ú., Calafat, A., Juan, M., Fernández-Hermida, J. R., & Secades-Villa, R. (2012). Parental styles and drug use: A review. *Drugs: education, prevention and policy*, 19(1), 1-10.

Benchaya, M. C., Moreira, T. D. C., Constant, H. M. R. M., Pereira, N. M., Freese, L., Ferigolo, M., & Barros, H. M. T. (2019). Role of parenting styles in adolescent substance use cessation: Results from a Brazilian prospective study. *International*

- Emami, P. (2024). The Association of Family Communication Patterns and School Culture: Addiction Tendencies among High School Students in Yazd, Iran. *International Journal of School Health*, 11(1), 22-29.
- Matejevic, M., Jovanovic, D., & Lazarevic, V. (2014). Functionality of family relationships and parenting style in families of adolescents with substance abuse problems. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 128, 281-287.
- Mies, G. W., Treur, J. L., Larsen, J. K., Halberstadt, J., Pasman, J. A., & Vink, J. M. (2017). The prevalence of food addiction in a large sample of adolescents and its association with addictive substances. *Appetite*, 118, 97-105.
- Minaei, A., & Nikzad, S. (2016). Factorial structure and validity of the Persian version of Bamrind's parenting methods questionnaire. *Family Studies*, 13(1): 91-108. [Persian]
- Pardo, B., & Reuter, P. (2018). Narcotics and drug abuse: Foreshadowing of 50 years of change. *Criminology & Public Policy*, 17(2), 419-436.
- Pellerin, L. A. (2005). Applying Baumrind's parenting typology to high schools: toward a middle-range theory of authoritative socialization. *Social Science Research*, 34(2), 283-303.
- Rostami, R.; Nusratabadi, M. & Mohammadi, F. (2006). Preliminary examination of diagnostic accuracy of MAC-R AAS and APS scales. *Psychological research*, 10(1-2 (19 series)), 11-28. [Persian]
- Smetana, J. G. (2017). Current research on parenting styles, dimensions, and beliefs. *Current opinion in psychology*, 15, 19-25.
- Weed, N. C., Butcher, J. N., McKenna, T., & Ben-Porath, Y. S. (1992). New measures for assessing alcohol and drug abuse with the MMPI-2: The APS and AAS. *Journal of personality assessment*, 58(2), 389-404.
- Zrour, C., Naja, W., Chahoud, M., Halabi, A., Badaoui, A., & Haddad, R. (2022). Parenting styles and psychiatric profile of parents of adult substance use disorder patients: cross-sectional study. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 20(5), 2878-2893.
- Fatemisough, H., Moradi, A., Dastgerdi, M. V., & Fatemi, R. (2024). Relationship between Parenting Styles and Tendency to Addiction in Iran: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Iranian Journal of Public Health*, 53(1), 70.
- Fathurokhman, F. (2013). The necessity of restorative justice on juvenile delinquency in Indonesia, lessons learned from the Raju and AAL cases. *Procedia Environmental Sciences*, 17, 967-975.
- Gudrati, A., Mohammadipour, M., Maffakheri, A. (2021). The relationship between parenting styles and drug addiction: the mediating role of impulsivity. *Scientific Quarterly of Addiction Studies*, 15(60): 11-32. [Persian]
- Jalilian, F., Motlagh, F.Z., Amoei, M.R., Hatamzadeh, N., Gharibnavaz, H., & Mirzaei Alavijeh, M. (2014). Which one support (family, friend or other significant) is much more important to drug cessation. A Study among men Kermanshah addicts, the west of Iran. *J Addict Res Ther*, 5(174), 2.
- Kuppens, S., & Ceulemans, E. (2019). Parenting styles: A closer look at a well-known concept. *Journal of child and family studies*, 28(1), 168-181.
- Latif, S. A., Som, A. P. M., & Novarizal, R. (2024). Criminal careers and drug abuse among adolescents in Indonesia. *Nurani: Jurnal Kajian Syaria'ah dan Masyarakat*, 24(1), 47-62.
- Liu, L., Meng, W., & Liu, B. (2022). The mediating role of social support in the relationship between parenting styles and adolescent drug abuse identification. *Frontiers in Psychology*, 12, 802408.
- Mak, H.W., & Iacovou, M. (2019). Dimensions of the parent-child relationship: Effects on substance use in adolescence and adulthood. *Substance use & misuse*, 54(5), 724-736.
- Martinez, I., & Garcia, J.F. (2008). Internalization of values and self-esteem among Brazilian teenagers from authoritative, indulgent, authoritarian, and neglectful homes. *ADOLESCENCE-SAN DIEGO-*, 43(169), 13.
- Marzban, A., Noori, M., Rahmanian, V., Yoshany, N., Sedighi, M., Razmi, M. R., &